

**Disputationvm De Censuris In Communi,
Excommunicatione, Suspensione, & Interdicto, itemque
de Irregularitate, Tomvs Qvintvs**

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, Anno Domini M. DC. XVII.

1 Vtrum Alium effectum operetur excommunicatio in excommunicatum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94035](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94035)

tutoris excommunicati, neque inuenitur ullum ius, in quo specialius hæc tutori prohibeatur: ergo non magis sunt irrita acta à tutore, quam à procuratore excommunicato; vel è contrario sicut à procuratore valida sunt, propter potestatem quam retinet, & quia prohibitio illa communicandi solum est generalis, quæ ad irritandum non sufficit, argumento cap. primi de Except. in 6. ita ob eadem duo principia acta à tutore valebunt: quia potestatem retinet, & prohibitio illi facta solum est illa communis de communicando, quæ ad irritandum non sufficit.

Vnde principium illud, quod acta ratione publici officii inuolida sunt, vel firmum non est, vel æque procedit in procuratore, vel si aliquo modo limitetur, ut procuratorem non comprehendat, eadè ratione tutorè excipimus. Declaratur assumptum, quia etiam procuratoris munus publicum est, æque ac officium tutoris. Deinde superius ostendimus, quæ sit difficile illud principium probare vni, persaliter, præsertim de officiis temporalibus, & quæ iurisdictionem non includunt. Nunc vero addimus, esse locum habere in officiis, quæ auctoritate & utilitate publica sunt, non vero in iis quæ licet auctoritate publica dentur, quoad utilitatem tamen & finem proprium priuata sunt. Hac enim distinctione utitur in hac materia Abbas Syluester, & alii supra citati: & in præfenti videtur maxime accommodanda. Nam hac solatione acta à procuratore valida sunt, quia officium eius licet auctoritate sit publicum, non tamen utilitate: simile autem est officium tutoris, ut omnes docent, & per se notum est.

Ac merito quidem limitatur illud principium ad officia auctoritate & utilitate publica, ut est officium iudicis, & similia, tum quia si aliqua iura sunt ex quibus principium illud colligatur, de huiusmodi officiis loquuntur, & restringenda sunt in materia odiosa: tum etiam quia officium publicum sola auctoritate extrinsece tantum, & per respectum ad causam efficientem publicum est: in se tamen est priuatum, præsertim quoad actiones, cum ad priuatam utilitatem ordinetur, ut maxime patet in officio tutoris: & ideo non fuit æqualis ratio, ut acta virtute talis muneris irritarentur. Ob hæc ergo rationes idem iudicandum censeo de tutore, quod de procuratore: repellendum scilicet, esse ne excommunicatus suo munere utatur; si tamen non repellatur, acta eius valere. Et ob similem discursum censeo idem dicendum esse de officio tutoris, si excommunicato conferatur, quod de procuratore diximus, scilicet valide conferri, quamuis male fiat, propter easdem rationes, quas de procuratore fecimus: & ita tenent aliqui Canonistæ in capit. Intelleximus, de Iudiciis, licet alij oppositum sentiant. sed de his effectibus hæc nobis dixisse sufficiat.

DISPUTATIO XVII.

De aliis remotis effectibus excommunicationis, tam in excommunicato, quam in participantibus cum ipso, & brevis omnium effectuum summa.

IN ANTE Disputationem addo ad huius materie complementum, & maiorem comprehensionem: quia enim latissima est, oportet eam in breuem summam redigere & non nullos effectus addere, qui ab excommunicatione originem ducunt, quamuis remotiores, & quasi per accidens sunt: quia vero in his effectibus duæ personæ interueniunt, scilicet, excommunicatus, & qui eum illo

communicat, de quibus promiscue in superioribus diximus: ideo, ut clara etiam sit doctrina, nunc de illis distincte, & sigillatim dicamus.

SECTIO I.

Verum Præter effectus supra numeratos aliqui alii sunt, etur excommunicatio in ipso excommunicato.

M

Ultæ sunt incommoda, quæ ipsi excommunicato ex hac censura proueniunt, quæ tamen ad animam, tum ad corpus, tum ad actiones externas, & bona pertinent, & ad minimū possunt in duodecim numerari. Primum est, quod priuatur excommunicatum communibus Ecclesiæ suffragiis. Secundum quod priuatur passiuæ communicationis sacramentorum, quamuis per se & vi sua illa non efficiat nulla, & consequenter etiam priuatur omni communicatione in sacris, & Ecclesiastica sepultura. Tertium, quod priuatur eam actiuæ administratione sacramentorum, quamuis non annulet nisi illud tantum, quod ad sui valorem iurisdictionem requirit. Quartum quod priuatur omni vlti iurisdictionis, actiuæ iurisdictionem tollendo, tam in foro interiori poenitentiae, quam in foro contentioso, vel Ecclesiastico, vel (ut probabilius creditur) etiam seculari, & huc spectat, quod si princeps sit, eius subditi à fidelitate etiam iuramento firmata absoluti manent, præsertim post declarationem sententiam. Quintum quod Ecclesiasticas personas suspendit tam ab officio, quam ab Ecclesiastico beneficio, ita ut acquisitionem dominii proventuum Ecclesiasticorum, & eorum administrationem impediatur. Sextum etiam in personis Ecclesiasticis, quod reddat personam incapacem, & ineligibilem ad Ecclesiasticum beneficium. Septimum, quod neque eligere potest ad Ecclesiasticum beneficium, neque electio ab ipso facta valeat, quamuis enim hoc posset sub suspensione ab officio vel priuatione iurisdictionis comprehendere: tamen quia incertum est, an electio sit dicenda actus iurisdictionis, vel Ecclesiastici officii, ideo distincte numeratur. Octauum quod excommunicatus excludatur ab omnibus actibus forensibus, sola sui defensione excepta: & in hoc multa includuntur, nimirum quod nec actor, neque testis, neque aduocatus, neque procurator esse potest, quia ab his omnibus in iuribus abstinere tenetur, & repelli potest, & debet, si sit publice excommunicatus; si autem non repellatur, acta eius irrita non sunt. Nonum, quod simili modo Prohibita illi est, omnis humana pactio, & consequenter omnis contractus, & usus cuiuslibet officij, seu ministerij publici, quod humanam communicationem requirat: quanquam non statim inuolida sint omnia, quæ in hoc genere ab illo aguntur, nisi iurisdictionem requirant. Decimum, quod hinc consequenter prohibitus est, ne ad dignitates temporales, vel officia, aut ministeria ciuilia & temporalia eligi, vel assumi possit: quanquam, si assumatur non statim electio vel collatio muneris irrita sit, præsertim si officium vel dignitas iurisdictionem non includat. Vndecimum, & generale incommodium est, quod priuatur omni humana communicatione politica, & humana cum aliis fidelibus quoad vitatas actiones salutandi, colloquendi, &c. Quæ omnia in præcedentibus late sunt à nobis exposita, & (respective) sumpta sunt ex variis decretis 11. q. 3. fere per totam, & 15. q. 6. in vltimis capitibus, & 24. q. 1. c. Audiuimus, & ex titulis de Sent. excomm. & de cleric. excomm. minist. tum Extra, tum etiam in 6. & ex

& ex c. *Pastoralis*. §. *Verum*, & capit. *Constitutis*, primo de Appellat. & cap. *Cum inter*, de Elect. cap. *Cum dilectus*, de Consecrat. & c. *Adversus*, de immunit. Ecclesiæ. c. *Adprobandum*, de Re iudic. c. *Post cessionem*, de Probat. cap. *ult. de procur.* c. de Excep. & c. i. eod. tituli. in 6. & cap. *Sacris*, de Sepult. & cap. *Sacris*, de ijs quæ vi, & alijs similibus.

Quibus adiungere possumus duodecimum effectum, quod literæ Apostolicæ ab excommunicato imperante, & processus virtute illarum habitus ipso iure irrita sunt, præterquam super excommunicationis, vel appellationis articulo: qui effectus est expressus in cap. 1. de Rescript. in 6. eamque in superioribus tetigimus, non tamen latius exposuimus, tum quia hodie fere nullius est considerationis, quia semper in rescriptis præmittitur clausula abolutionis ad valorem eorum, adeo vniuersalis, vt oēs censuras comprehendat, vt notauit Nauarrus, in c. *Ira quatuordecim*, de Iudeis, notab. 11. circa Glossam ult. n. 14. adhibens moderationem quam infra declarabo. Posset vero quæri, an textus ille intelligendus sit de rescriptis solius Papæ, vel etiam Episcoporum, & aliorum ordinariarum: quam questionem attigit Nauarrus tom. 2. Confil. lib. 5. tit. de Sent. excom. confil. 4.4. & resoluit hunc effectum non habere locum in rescriptis, seu facultatibus, aut licentijs ab inferioribus prælatis concessis suis inferioribus, nam valida sunt, etiam illi quibus conceduntur, sint excommunicati tempore concessionis: quia rescriptum simpliciter dictum in iure non comprehendit nisi rescripta supremorum Principum: & propter multa alia, quæ ibi adducit, quæ mihi videntur hanc partem satis probabilem, & securam efficere. Quibus solum addo materiam esse odiosam: ideoque restringendam, quantum vsus verborum patitur. Accedit, communem interpretationem, atque etiam consuetudinem huic parti fauere.

Rursus quæri potest an hic effectus intelligendus sit de solis rescriptis Pontificalibus, & Ecclesiasticis, vel etiam de Imperialibus, seu Regalibus & secularibus. Nauarrus enim citato loco numero secundo, & sexto pro comperto supponit in his omnibus locum habere: atque dispensationem, vel facultatem quamlibet à Rege impetratam per excommunicatum, ipso iure irritam esse. Fundamentum esse videtur, quia Pontifex ibi absolute loquitur de rescriptis, & non limitat ad sola Pontificalia: rescriptum autem simpliciter dictum, etiam secundum morem loquendi iuris canonici: non tantum Pontificalia, sed etiam Imperialia rescripta comprehendere solet, vt videre licet, vigesima quinta, questione secunda, & alijs. In contrarium autem mihi occurrit, primo, quod verba illius textus intelligenda sunt iuxta verba rubricæ, seu tituli, sub quo textus continetur: titulus autem ille, quamuis de rescriptis simpliciter inscribatur, non est nisi de Ecclesiasticis rescriptis, vt ex auctore, sine, & discursu illius tituli, tam ibi, quam in Decretalibus colligi potest, & ex similibus titulis: nam cum Pontifex agit de Constitutionibus, verbi gratia, non de secularibus, sed Ecclesiasticis tractat: sic ergo agens de rescriptis, de Pontificiis, non de secularibus loquitur: ergo de eisdem optime intelligitur textus ille, in quo rescriptum ab excommunicato impetratum annullatur. Accedit, quod ipsa exceptio, quo in eadem lege additur, scilicet, præterquam super excommunicationis articulum, indicat satis sermonem esse de Ecclesiastico rescripto. Itē Glossa, & interpretes tantum de hoc loquuntur, & nullam video ab eis mentionem fieri secularium rescriptorum. Denique cum materia sit odiosa, videtur potius restringenda, quam amplianda, maxime cum hæc interpretatio satis legitima esse videatur. Quod si in illo capitulo primo talia rescripta non annullantur, cum in nullo alio fiant irrita,

A valida erunt, cum solum pendeant, ex voluntate concedentis, quæ per se efficax est, seclusa lege prohibente iuxta legem, *Vniuersis*, Cod. de Precibus Imperatori offerendis. Propter quæ ego in hanc partem maxime propensus sum: nihil tamen audeo definire in re graui, quia non inuenio auctorem expresse hoc asserentem, sed potius aliquando videntur auctores indifferenter loqui, præsertim Sumista, vt videre licet in Syluestro & alijs, verbo, *Rescriptum*.

Vltimo inquiri potest circa hunc effectum an locum habeat in excommunicato occulto vel solum in publico, Nauarrus supra numero octauo, refert Archidiaconi sententiam dicentis, caput illud non comprehendere excommunicatum occultum, sed solum publicum. Et quamuis (inquit Nauarrus) contrarium ibi teneat communis opinio, sed grandis eius auctoritas, adiunctis prædictis rationibus, multum memouet in contrariam partem. Sed nihilominus cenfeo veriore esse communem sententiam, quæ tenet etiam Syluester, verbo, *Rescriptum*, numero secundo in fine, citans Directorium, scilicet, quamuis excommunicatus sit omnino secretus, rescriptum ab eo impetratum, ipso iure nullum esse, quia textus ille simpliciter & absolute de excommunicato loquitur, vnde sine fundamento restringeretur ad excommunicatum occultum, præsertim cū lex illa in odium excommunicationis lata sit, & excommunicato occulto nullus fauor fiat, argumento Extraneantis, *Aduenianda*. Vnde solum posset hic excipi casus, in quo excommunicatus occultus virtute talis rescripti aliquid ageret titulo alicuius publici muneris: tunc enim non in fauorem eius, sed boni communis factum teneret, vt sæpe dictum est in similibus ex lege, *Barbarius*, ff. de Officio Prætor. Vnde addo, etiam in foro conscientie, & ante iudicis condemnationem, vel declarationem tale rescriptum nullum esse: quanquam hoc sine causa in dubium reuocet Nauarrus supra dicto cap. septimo, eo quod illa lex poenalis sit; sed hoc nihil refert, quia in his effectibus priuatiuis, & ad censuram pertinet, quæ secum affert executionem, si effectus simpliciter ipso iure imponitur, statim fit, seu irritat, & annullat: in textu autem illo verba sunt satis expressa, vbi Glossa notauit, quam ceteri sequuntur. Est ergo tale rescriptum statim, & absque alia sententia in se nullum, & ideo quantumuis excommunicatus occultus sit, tenebitur in conscientia non vti tali rescripto, vt in terminis notauit Syluester supra ex Directorio.

Alii effectus remoti excommunicationis in excommunicato.

P Ræter hos effectus, quos per se & immediate excommunicatio operatur in ipsum excommunicatum, possumus alios addere, qui sunt remoti, & per accidens, & partim etiam in superioribus tacti sunt, partim hic explicabuntur. Præsertim ergo inter hos effectus est irregularitas, quam incurrit excommunicatus clericus officium alicuius ordinis exercendo: nam excommunicatio per se & immediate non inducit hunc effectum, sed proxima eius causa est culpa illa quæ committitur sciministrando, quasi iniuriam ipsius excommunicationis; excommunicatio autem est quasi materia, vel occasio temota talis irregularitatis, de qua in superioribus satis à nobis dictum est.

Alius & præcipuus effectus, quem hic exponere oportet, est, quia si excommunicatus per annum in excommunicatione persistat, suspectus de hæresi fiet. Ita affirmant communiter Canonistæ cum Glossa

Gloss.
Simancas
Covarr.
Director.
Inquisit.
Cone. Trid.

Glossa in cap. *Contingit*, de Dolo & contumacia. & referunt latius Simancas in Cathol. instit. c. 27. & Covarruias cap. *Alma mater*, p. 5. n. 10. & Direct. Inquisit. 2. p. q. 47. & latè Vgolin. tab. 1. de Cens. c. 14. §. 3. n. 3. Quæ sententia ratione videtur fundata: non enim inuenio textum iuris communis, in quo expressè hoc caueatur, præter cap. *Cum contumacia*, de Hæretic. in 6. ubi non de quolibet excommunicato sermo est, sed de illo, qui antea erat suspectus de hæresi, & vocatus, ut de fide responderet, non compareret, & propter talem contumaciam excommunicatus, per annum in illa excommunicatione perseverat; nam de illo dicitur esse ut hæreticum condemnandum propter vehementem præsumptionem, & contumaciam in tali materia. Hinc vero facta est extensio ad omnem excommunicatum, per annum in tali censura perseverantem: nam is & claves Ecclesiæ, & suffragia, & sacramenta contemnere videtur, ideoque in suspicionem venit quod male de illis sentiat, ac per hoc suspensus in fide efficitur. Quæ sententiam confirmavit Concilium Tridentinum sess. 25. cap. 3. de Reformatione in fine, dicens, *Contra hunc tanquam de hæresi suspectum procedi posse*. Est autem hæc suspensio levis, & hoc operatur, ut sic suspectus sese canonicè purgare teneatur, & nisi id faciat pro convicto habeatur.

His consequens est, ut huiusmodi excommunicatus per annum infordescens, si persona Ecclesiastica sit, & habeat beneficia, illis priuandus sit, ita affirmat Covarruias supra cum Canonistis in cap. *Cum bona*, de A. Etate & qualitate, & in cap. *Rursus*, 11. quæst. 3. Inter quos est quæstio an sic infordescens ipso iure beneficiis priuatus sit, vel priuatus veniat. Innocentius enim, & alij primum affirmarunt. Sed nullum in iure inuenio eius sententiæ fundamentum: imo vix potest secundum probari ex iure. Nam illud cap. *Rursus*, quod ad hoc probandum citari solet, rem longe diuersam constituit, nimirum ut excommunicatus, pro aliquo crimine, si se suamque innocentiam defendere voluerit, intra annum excommunicationis hoc faciat: si autem per annum id facere neglexerit, postea nulla eius vox penitus audiat; & idem statuitur ibidem in cap. sequent. Hoc autem longe diuersum est, ut per se patet: quia ibi de beneficiis non agitur, sed de præsumptione vehementi, quæ ob contumaciam & nimiam dilationem, pro sufficiente probatione ad condemnationem sufficere iura illa statuunt, ut latius Canonistæ disputant. Inde vero inferre non licet quidquid de priuatione beneficii, cum hæc inter se nec similitudinem, nec connexionem habeant, nisi fortasse tale sit crimen, pro quo lata est excommunicatio, ut propter illud quis sit ipso iure beneficio priuatus: tunc enim non propter contumaciam, & infordescitiam (ut aiunt) vnus anni, sed pro alio delicto beneficio priuatur, quod ad rem præsentem impertinens est. Itaque pro certo habeo hunc non esse ipso iure beneficiis priuatum.

Quod autem priuandus sit per iudicis sententiam, aliqui affirmant; sed textum non afferunt in quo talis poena præscribatur. Et ideo Abbas in ca. 1. de Iudicijs id negat, nisi talis sit causa excommunicationis, ut, si sufficienter in iudicio probetur, propter eam possit quis beneficiis priuari: nam quia per illam vnus anni pertinaciam sufficienter probata censetur culpa, iuxta dictum c. *Rursus*, cum sequente. 11. q. 3. ideo tunc poterit beneficiis priuari, sed illud non est propter dictam pertinaciam, & ideo ad rem præsentem non refert, ut dixi. Alij vero dicunt vnus anni pertinaciam non sufficere ad hunc effectum: maiorem tamen sufficere: quod significat Covarruias dicto num. 10. dum ait priuari beneficijs ex eo quod non tantum anno, sed longiori tempore durauit in ea contumacia. Quantum vero esse debeat tempus illud, non declarat, significat tamen minus

quam triennium sufficere, & deduci ait ex cap. *Cum bona*, de A. Etate. & qualitate. Vbi suspensus pro contumacia, & in suspensione per triennium perseverans, beneficijs, quæ antea habebat, priuari præcipitur: ibi enim illud tempus non præcise præscribitur, sed solum, quia nimia fuerat pertinacia, digna illa poena declaratur. Unde insinuat, quoties pertinacia fuerit nimia, etiam si ad illam durationem non attingat, posse illa poena puniri; videtur autem esse nimia quoties annum excedit. Veruntamen cum iam hoc arbitrium sit, etiam illa quæ attigerit vnus annus existimari poterit nimia, & sufficiens ad illam poenam: maxime cum alia iura illa mensura vnus anni vtantur ad alios effectus, ut ad suspensionem hærelis & ad probationem delicti. Et ideo fortasse Glossa vltima in dicto c. *Cum bona*, dixit ex quo per annum, & vltra quis permanet in excommunicatione, priuari debere beneficijs.

Itaque in hac re nihil inuenio certo iure statutum, præter illud quod in dicto cap. *Cum bona*, expresse continetur, eum scilicet, qui per triennium in contumacia perseverat, priuandum esse beneficijs, ut ibi notant Decius, & alij. Atque hoc existimo ita pertinere ad officium iudicis, ut sub obligationem cadat. Infra illud vero tempus opinor rem esse arbitriam, & posse quidem iudicem priuare excommunicatum infordescentem per annum, vel vltra, suis beneficijs, præcise ob tantam pertinaciam, propter dictas coniecturas ex iuribus desumptas adiuncta communi interpretatione & opinione. Et præterea, quia, ut Covarruias notat ex Felino, & alijs, etiam ante annum potest quis temporaliter puniri propter contumaciam in excommunicatione, & affert leges Hispaniæ, in quibus hoc peculiariter statuitur: multo ergo magis possunt iudices Ecclesiastici prudenti arbitrio hoc condigne punire: ergo cum post annum expletum iam ille sit ita odiosus Ecclesiæ, ut pro publico criminoso, & pro suspecto de hæresi habeatur, merito censeri potest dignus beneficiorum priuatione. Quia tamen hoc arbitrium est, & non est lege statutum, non videntur teneri iudices in conscientia ad id semper exequendum; nam tales possunt circumstantiæ occurrere, ut prudenter iudicent non expedire, aut non esse æquum talem poenam imponere. Maxime vero animaduertere debent, ut hæc permanentia in excommunicatione ex contumacia orta sit: nam, si proueniat ex aliqua impotentia, vel ignorantia, idque probabile in iudicio fiat, non debet illa poena puniri; argumento dicti cap. *Cum bona*, ibi *Pro tanta pertinacia*. Quod pro omnibus quæ de hoc effectu diximus obseruandum est.

Vltimo addendum hic est: quod de huiusmodi excommunicato per annum infordescente Doctores aduertunt, nimirum illum non frui absolute illa generali, quæ secundum Curiam stilum in rescriptis Pontificis præmitti solet ad effectum valoris gaudet geororum, ut notauit Rebuffus in sua praxi beneficiorum, in forma, & declarat. nou. prouif. num. 10. & Naua in c. *Ita quorundam*, de Iudicijs notab. 11. in Gloss. vlti. num. 14. Vbi refert regulam Cancellariæ, quæ de infordescens appellatur: in qua plures casus excommunicationis numerantur, in quibus infordescencia quatuor mensium ad hunc effectum sufficit. Quod tamen semper intelligitur cum dicta moderatione, ut duratio illa ex contumacia nascatur, & non ex alia ratione, quæ excusationem inducat: quia tunc sicut cessat ratio culpæ, ita & rigor poenæ arg. c. 2. de cons. cum similibus.

7.
Quia poena
incurrat
in ex-
com. per
annum
perse-
uerans

Innocentius
opinio
Reuocatur.

8.
Aliorum
opinio
Abb.

Covarr.